

EGYHÁZI- ES ISKOLAI SZEMLE

Felelős szerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton

Előfizetési ára: egész évre 100 Lei,
fél évre 50 Lei, egyes szám 4 Lei.

Szerkesztőség: Salonta (Nagyszalonta)
Református lelkési hivatal, a hová a
lap szellemi részére vonatkozó min-
den közlemény küldendő. Kiadóhiva-
tal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdinánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám
Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések
díja, reklamációk Konrád Géza címére
Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14 küldendő

Tanítónőképzőink fenntartása.

A múlt számunkban közölt hiradások szerint egyházkerületünk két tanítónőképző-, illetve leánynevelő intézetének sorsa, fennmaradása biztosítást nyert. Mindkettőt biztosították azoknak az egyházaknak presbyteriumai, melyek kebelében ezek az intézetek vannak és amelyek nagyrészen eddig is fenntartóik voltak. Mindkettő a kulturadót teszi a biztosítás alapjává, a szatmári az egyetemes közpénztár utján, a nagyvárad pedig a saját maga adójából. A szatmári presbyterium határozata — kissé homályos és szűkszavú tudósításaink szerint — inkább csak elvi jelentőségű és ugylátszik a fenntartó többi egyházakat, illetve egyházmegeket nem akarja a teher és kötelesség alól mentesíteni, a nagyvárad presbyterium pedig egyes-egyedül magára vállalja a fenntartás összes költségeit és az intézetet terheivel és jogaival átveszi. A kiadásokat fedezi a saját 390,000 lei kulturadójából, ugy azonban, hogy meghagyja a rendes eddigi 300,000 lei évi adóját is és így összesen 690,000 lei évi adót vet ki. — Meghatva olvastuk és írjuk le e fontos történelmi jelentőségű határozatot, mint a református kultúráért lelkesedés és buzgó áldozatkészség felemelő példáját. Századok bűnbánatát érezzük ki belőle, mely jóvá akarja tenni a multak hibáit, midőn a várad egyház régi híres főiskoláját elveszítette.

Meghatva és lelkesedéssel olvastuk e határozatot, de elgondolkozva és aggodalommal is. Aggodalmaink — az egyetemes egyház, a nagyvárad és — bármennyire különösen hangzik is, az iskola érdekében támadnak.

Az egyetemes egyház az iskola fennmaradása által jelentékeny erkölcsi haszonhoz jut, de a fenntartás ilyen megoldása folytán könnyen nagyobb mérvű anyagi veszteség érheti. A nagyvárad egyház kulturadójának feleslege így nem fog befolylni az egyetemes pénztárba, amit szegényebb kis egyházak népiskolái és tanítói fognak megsínyleni. Igaz, hogy így nem terheli a közpénztárt a tanítónőképző, de viszont jóval

nagyobb összeget von el, mint amennyi belőle az arányos elosztás folytán jutott volna. A tanítói fizetések pontos statisztikájának elkészítése után tűnt ki ugyanis, hogy mily sok a megdöbbentően csekély, sőt nyomoruságos jövedelmű tanítói állások száma, melyeken feltétlenül és haladéktalanul segíteni kell, mert a legtöbb egyháznak nincs módjában segíteni. A várad egyház ilyen eljárása talán magában még nem is volna aggasztó, de mi történnék akkor, ha — mint már hallottuk is — más tehetősebb egyházak is mind a maguk iskolájára fordítanák az őket terhelő kulturadót, úgy állapítva meg a tanítói fizetéseket, hogy a kirott adóösszeget egészen felemésszék?

Igaz, hogy amint tudjuk, a nagyvárad egyház áldozata felülhaladja az őt illető egyetemes adó összegét, mert levonhatná belőle a saját felekezeti és vallástanítói fizetését, de ezek legnagyobb részét a rendes költségvetés keretén belül, az eddigi 300,000 lei évi adóból fedezi. De éppen ezzel kapcsolatban támadnak a várad egyház iránt való aggodalmaink. Jól tudjuk, hogy amíg az így kivetendő egyénekre eső adó sem, vagy csak alig haladja meg értékben a békebeli értéket, de azt is tudjuk, hogy bármily lelkes legyen is valamelyik egyház presbyteriuma és képviselőtestülete, az egyház tagja között igen sokan vannak, kik lélek hiányában nem értik meg az időket és kötelességeiket. Az ilyenek sokalva a terhet, nagyon könnyen jutnak az eltántorodás kísértésébe. Erre pedig egy egyház tagjainak sincs annyi alkalmá, mint éppen a nagyvárad egyháznak, hol három, még mindig olcsóbb és hatalommal rendelkező egyház részéről is állandó kísértés és támadás éri hiveinket.

A harmadik aggodalom az iskola érdekében fakad. A fenntartás a jelenben így biztosítva van, de vajjon biztosnak mondhatjuk-e a jövőjét? Vajjon képes lesz-e a várad egyház ezt a terhet állandóan és a jövőben is viselni egyedül? Ki tudna ezekre a kérdésekre határozott és biztos igenlő feleletet adni? Vajjon biztos lesz-e az iskolának fennmaradása az

anyagiaktól eltekintve, ha az csak a váradi egyházé lesz és nem érez vele közösséget az egyetemes egyház, vagy annak egy jó része? A tapasztalat sajnos nem ezt mutatja. Azok az iskolák, melyek nincsenek benne az egyház hiveinek köztudatában, amelyeket nem tart magáénak, a népszerűtlenség és elnéptelenedés sorsára juthatnak. Vajjon nem fogja-e fenyegetni ez a veszedelem a nagyváradi és bármelyik iskolát is? Vagy nem fenyegeti-e már is.

Az aggodalomnak eloszlatására vonatkozó nézeteinket lesz alkalmunk előadni, most csak annyit állapítunk meg, hogy a fenntartásban egy egyházat magára hagyni nem szabad, hanem a terhet vállalni kell az egyházak egyetemének, vagy legalább az egykor fenntartó egyházmegyéknek!

Debreczeni István

Kisebbségi felekezeti iskolák Csehszlovákiában.

Az utódállamok közül Csehszlovákia az, mely a kisebbségi felekezeti (magyar, német) iskolák tannyelvét a legtöbb esetben tiszteletben tartja. Míg ugyanis az állami iskolák tannyelve továbbra is magyar maradt ott, hol a magyarság él többségben; ugyanez iskolák igazgatói és vezetői is magyarok maradtak.

A felekezeti iskolák tanítói az impérium átvétele után jó ideig nem kaptak fizetés kiegészítési államsegélyt, de mikor a számfejtéseket és adminisztrációs munkákat úgy a minisztérium, mint a pénzügyigazgatóság befejezte, *visszamenőleg minden államsegélyt megkaptak.* A díjlevelet az 1893. évi értékelés alapján egészítették ki. Az államsegély ideiglenes volt, véglegesítését a szlovák nyelv, földrajz, irodalom, alkotmány és történelemből, az ugynevezett nostrifikáló vizsga eredményes letételétől tették függővé.

Az iskolákban a felekezetek autonóm jogát meghagyták. A szlovák nyelv tanítása a tantervben megszabott óraszámok szerint kötelező, minden egyéb tárgy tanítása a magyar iskolákban magyar, a német szépelességi városokban német nyelven történik.

A nostrifikáló vizsgák kötelezőek nemcsak a magyar tanítóknak, hanem a szlovákoknak is. A magyar tanerők az elmúlt nyár folyamán vizsgáztak és pedig mindannyian sikeresen, ami semmiesetre sem csak a vizsgázók készségét mutatja, hanem minden bizonnyal a vizsgáztatás humánus eljárását is. Ezenkívül azonban a kormány semmi más vizsgát nem kívánt.

A vizsgák után az államiak véglegesítették. A nyugdíjképesek közül úgy az állami, mint a felekezeti iskolai tanítókat is nyugdíjazták. Egy 43 éves áll. tanítónak évi nyugdíja 22.000 cseh korona, ugyannnyi a hasonló életkorú ref. felekezeti tanítónak is.

Tehát a nyugdíj folytonossága nem szűnt meg.

Kormányrendelettel ki akarták a vallástani-tást az elemi iskolákból tiltani. Erre az egyház-községek sorban tiltakoztak és tiltakozó gyűlé-süknek eredménye az lett, hogy a „*polgári erkölcs-tant*“, melyet a vallás helyett akartak bevezetni, csak heti 2 órán kell tanítani.

Minden egyéb jogokat, vasuti kedvezményt a felekezeti iskolák tanítói is kivétel nélkül megkapnak

Száraz és merev igazságok ezek,

Nagyszalonta.

Mikó Pál,
ref. tanító.

Egyházi hírek

Felhívás és értesítés. A nagyváradi református egyházközség elnöksége felhívást intéz azokhoz az egyetemi, közép és szakiskolai református tanulókhöz, kik a felügyelete és kezelése alatt álló dr Várady Zsigmond alapítvány üre-sében álló 1000 és 500 lei-es helyeit elnyerni óhajtják, hogy születési és a mult tanév eredm-nyes elvégzését igazoló bizonyítvánnyal fölszerelt kérvényüket legkésőbb *folyó évi november 15. nap-jáig* alulirothoz terjesszék be. Fölvételre jogosul-tak nagyváradi, aztán biharmegyei, végül hazai születésű és itt lakó református, ilyenek nemlété-ben pedig más vallású fiú és leánytanulók. Azok, akiket a bizottság már a mult évben fölvett, he-lyöket tovább is megtartják, ha az 1922–23. isk. év eredményes elvégzését okmányszerűleg iga-zolják. Amennyiben ezt nem teszik meg, helyöket más jelentkezővel tölti be a bizottság. Az alapít-ványi ösztöndíjat a tanuló két részletben veheti fel. Az első ez év november hó folyamán iskolai bizonyítványának bemutatása alapján, a másodikat pedig e tanév második felében, ha az első félév sikeres elvégzését igazolja. Oradia-Mare—Nagy-várád, 1923 október hó 23. Sulyok István, lelkészelnök.

A nagyszalontai egyházmegyei internátus támogatására az egyházmegye közgyűlése elha-tározta, hogy minden egyház gyűjtést fog rendezni, lehetőleg természetbeni adományokat gyűjtve s az eredményről minden egyház december 1-ig jelentést tartozik tenni. A jelentéseket lapunkban közölni, így az adományokat így fogja nyugtázni az internátus vezetősége.

Elemi iskolák bezárása. A nagyváradi tan-kerületi felügyelő a szatmári és németi-részi refor-mátus fiú elemi iskolákat bezárattá s a felosztással a tanfelügyelőséget bizta meg. Minthogy a tan-felügyelőség fel volt hatalmazva a rendőrség igénybevételére is, a két egyház vezetősége kény-telen volt a felosztást tiltakozása kifejezése mellett — tudomásul venni s a gyermekeket egyelőre hazaküldeni. A sérelmes rendelkezések ellen a

presbyteriumok sürgős felterjesztéssel éltek. — A nagyváradi-velencei 4 év óta működő iskolát is megszüntette, minden törvényes indoklás nélkül a tanfelügyelőség. A bezárás ellen a presbyterium megtette előterjesztését a miniszteriumhoz.

Templomszentelés Gencsen. Fényes ünnepély keretében történt meg e hó 14-én a híres-neves gencsi reformátusok templomának felszentelése. Szatmár-vármegyének az anyagiakban és szellemiekben egyaránt gazdag és hitbuzgóságban nagy gyülekezeteket is tulszárnyaló faluja lobogó lelkesedéssel várta az odasereglt vendégeket köztük Sulyok István és Domahidy Elemér urakat. A vendégek elé a falu legénysége lovas bandériumban vonult ki. — A templomszentelő imádságot, Sulyok István tartotta, predikált Csernák Béla a bezáró-imádságot a nagykarolyi egyházmegye esperese, Hava's Gyula mondotta. Istentisztelet után az üdvözlők, tisztelgők serege járult Sulyok István és Domahidy Elemér ömeltósága elé tisztelegni. — A gazdag ebéd a gencsi asszonyokat és lányokat dicsérte. — A virágzó gyülekezet vezére Papp József lelkész igazi példaképe az Isten szíve szerint való lelkipásztoroknak. Az Ur áldása nyugodjék meg a pásztoron és a derék gyülekezeten.

Harangavatás. Lélekemelő ünnepség színhelye volt e hó 7-én Bihardiőszeg, az Ermelléknek ez a virágzó nagyközsége. Kólyi Nagy Sándor, a község érdemes régi polgára és neje született Kiss Zsuzsanna gyönyörű példáját adták kálvinista hitükhöz való hűséges ragaszkodásuknak s áldozatkészségüknek. A világháboruban hősi halált halt fiuk: ifjabb Nagy Sándor emlékére egy hatalmas harangot öntettek 35 ezer lei költségen s azt a bihardiőszegi ref. egyháznak adományozták. E gyönyörű hangú, szép nagy harang ünnepélyes felavatása történt meg a már jelzett napon. Már korán reggel az egész piacteret betöltötte az ünneplő közönség; ott állott a templom udvarán feldíszítve virággal a felavatandó harang. Végh József esperes pontban 9 órakor a környékbeli lelkészek kíséretében a harang elé lépve, megható imát mondott és Isten áldását kérte a nemesszivű adományozókra s az egész gyülekezetre. Ezután megáldotta a harangot, melyet a diószegi leányok és iskolás gyermekek gyönyörű szavalatok kíséretében megkoszorúztak. Jeladásra a harang kezdett felemelkedni s lassan, méltóságteljesen elérte rendeltetése helyét a tornyot. Szem nem maradt szárazon a harang megkonduálásának hallatára. A gyülekezet meghatva vonult be folytonos harangzúgás közepett a templomba, hol Füzesy Géza vedresábrányi lelkész predikált. A tömeg meghatottan távozott a templomból s a nemes példán felbuzdulva elhatározták, hogy jövő évben templomukat és tornyukat fogják kijavíttatni közadakozásból. Erre a célra lesz fordítva a harangavatási ünnepély estélyén rendezett bál hétezer leit meghaladó tiszta jövedelme is.

Árvaházi hírek. A Nagyvárad-i Protestáns Jótékony Egyesület ez évi október hó 31-ik napján az árvaház megnyitásához egyelőre 8–10 olyan protestáns vallású 6–12 éves korában levő

fiút helyez el, aki vagy teljes, vagy félárva. A hadiárva hasonló előnyben részesül. Felhívjuk Nagyvárad és Biharmegye területén lakó érdekelt gyámokat, hogy ha ilyen árvát felvétetni óhajtanak, a gyermek születési és egészségi állapotát igazoló hatósági orvosi bizonyítvánnyal fűlszerelt kérvényeket legkésőbb e hó 20. napjáig az egyesület elnökségénél Nagyvárad, Petru Maior (Orutca 1. sz.) nyujtsák be. Elnökség. — A folyó évi október 31-én megnyitandó Prot. Árvaház gondnoknői állására intelligens nőt keres az elnökség. Az érdeklődők bővebb felvilágosítást nyerhetnek Papp Dezsőné elnökőnél [Mészáros-utca 6.]. Szíves figyelmébe ajánljuk ezt az állást lelkészi és tanítói özvegyeknek. — Ugyancsak az árvaházban szükség van egy komoly, vallásos cselédre, a mindenes teendőinek ellátására. Jelentkezhetni Papp Dezsőné elnökőnél [Mészáros-u. 6.]

A napokban hagyja el a sajtót a legújabb ministeri tervnek megfelelően átdolgozott, dr. CABA AGOSTON kir. tanfelügyelő által írt, negyedik kiadásu

ROMÁN NYELVTAN

(GRAMATICA ROMÂNĂ) Kiadja: Béres Károly könyvkereskedése, Oradea-Mare—Nagyvárad. — Ára 16 Lei.

Hivatalos rész.

TÖRVÉNYTERVEZET az általános vallásgyakorlatról.

A Kultuszminiszterium egy újabb törvénytervezetet küldött véleményezésre főhatóságunkhoz a vallásgyakorlatról, amely tervezet alapját képező a parlament által megalkotandó vallásügyi törvénynek. A tervezet a következő:

1. Az állam biztosítja minden vallás egyenlő szabadságát és védelmét, ha annak gyakorlása nem ellenkezik a közrenddel, jó erkölcsökkel és az állam szervezeti törvényeivel.

A vallások nyilvános gyakorlása a kormány által a közrend érdekében kiadott rendőri szabályoknak van alávetve.

Bármely vallás szabad gyakorlásának megakadályozását a büntetőtörvény rendelkezései szerint büntetik.

2. Senki sem kényszeríthető, sem közvetve, sem közvetlenül, hogy valamely vallás aktusain, szertartásain résztvegyen vagy annak ünnepnapjait megtartsa.

3. Vallási meggyőződése senkit sem akadályozhatnak polgári és politikai jogainak gyakorlásában és elnyerésében s nem menthetnek fel senkit törvényes kötelezettségei alól.

4. Egyetlen egyház sem állhat függő viszonyban külföldi hatósággal vagy szervezettel, kivéve a dogmatikus, erkölcsi és kánonjogi kötelmeket. Ezen viszonylatokat illető akták csak a kormány hozzájárulásával közölhetők és adhatók közre nyomtatásban. A hozzájárulást a kormány köteles megadni, kivéve, ha e törvény 1. szakaszának rendelkezéseit sértik.

5. Egyetlen egyház sem fogadhat el anyagi

segélyt idegen államok fejeitől és kormányaitól. Hasonlóképpen egyetlen egyház sem küldhet senkinek külföldre közvagyonból segélyt.

Kivételeket csak a kormány engedélyezhet, mely szabályozni fogja a kihágásokat és büntetésüket e pontot illetőleg.

6. A klérus tagja és bármely kategóriájú egyházi funkcionárius csak román állampolgár lehet. Ha azonban kellően megindokolt esetben valamely vallás gyakorlása, vagy valamely egyházközösség léte van veszélyben, e feltétel teljesítésének lehetetlensége miatt, a vallásügyi miniszter, a minisztertanács felhatalmázásával kivételt tehet.

7. A közrendnek egyházi személyek által okozott megzavarásai a büntető törvénykönyv megfelelő rendelkezései szerint büntetendők.

8. Az összes egyházak kötelesek a nemzeti ünnepeken és a királyi család ünnepein ünnepélyes istentiszteletet tartani. Ezen ünnepek számát és napjait a kormány fogja megállapítani.

9. A felekezeteket az állam el fogja ismerni, ha betöltik a következő feltételeket:

a) legalább kétszázezer hívő a román állam területén,

b) egységes szervezet organikus alapszabályok szerint, amelyek jelzik a hitelveiket, erkölcsi alapelveiket s tartalmazzák a vezetésnek és igazgatásának teljes rendszerét. Ez a szervezeti szabályzat királyi dekretummal való elismerés után léphet életbe a vallásügyi miniszter intervenciója által. Utólagos változtatások csak ugyanilyen módon történhetnek.

10. Olyan vallások, amelyek feje külföldön van, konkordátumot köthetnek, melyet a parlament ratifikál.

11. A román ortodox egyház szervezetét külön törvény fogja szabályozni.

12. Mindazok a jogok és prerogatívák, amelyeket idegen államok és kormányok birtak, azon egyházak és javaik felett, melyek jelenleg a román állam kereteihez tartoznak, jog szerint átmennek a román uralkodóra és kormányra.

13. Az államnak főfelügyeleti és ellenőrzési joga van az összes elismert vallások felett, melyet a vallásügyi miniszter gyakorol. A feloszlott egyházak vagyona jog szerint az államra száll.

14. Az elismert egyházak morális és jogi személyek. Belső ügyeiket és adminisztrációjukat, vagyonaikat és alapjaikat saját szervezeti szabályaik szerint rendezik be.

15. Az elismert egyházak kulturális és jótékony intézményeket tarthatnak fenn, igazgathatnak és ellenőrizhetnek, az ezen intézményekre nézve érvényben lévő törvények keretei között.

16. Az összes egyházak szervezeti szabályaik szerint választott, vagy kinevezett fejei és főméltóságai (metropoliták, püspökök, superintendensek stb.) csak Öfelségének a Királynak a a kormány javaslatára megadott jóváhagyása után installálhatók, hivatalba lépésük alkalmával pedig hűségesküti kötelesek tenni az Uralkodó kezébe.

17. Egyetlen egyházkerület sem létesíthető a román állam területén a vallásügyi miniszter kifejezett engedélye nélkül. Az egyházkerületek csak törvény útján létesíthetők. Egyetlen romániai

egyházkerület sem terjedhet túl az állam határán. Az egyházkerületek módosítása csak a miniszter kifejezett engedélyével történhetik.

18. Az elismert egyházak méltóságainak hatásköre nem terjedhet túl Románia területén s egyetlen idegen állam egyházi hatósága sem bírhat hatáskörrel a román állam területén a kormány kifejezett engedélye nélkül.

19. Az elismert egyházak istentiszteletére szánt helyiségek, székesegyházak, zsinagógák, templomok, mecsetek, továbbá kolostorok ilyennemű épületei, a kegyeszerek és temetők, kereskedelmi forgalom alá nem tartozó javak le nem foglalhatók, zálogba nem vehetők és el nem adhatók. Mentve vannak minden adó alól. Az egyházi szertartásra használt helyiségekben politikai gyűléseket nem szabad tartani.

20. A vallás gyakorlására és fenntartására szükséges költségek, a papok és tisztviselők fizetése, első sorban a hívőket terhelik s szervezeti szabályaiknak megfelelően fedezendőik járulékokból, szeretetadományokból, dotációkból, javaiknak jövedelméből.

21. Mikor kérni fogják, az állam kiegészíteti a fizetéseket és pótolhatja a szükséges összegeket, a többi hiányok fedezésére a szükségletek, továbbá az egyház saját statumai szerint rendelkezésére álló javai jövedelmeinek és összes anyagi eszközeinek részletes megállapítása után.

22. Az egyes egyházaknak engedélyezett segély nagysága nem lehet nagyobb, mint amekkora az illető egyház romániai állampolgár hívőinek száma, az ország összlakosságához viszonyítva. A segély csakis egy speciálizált szükségletre engedélyezhető és semmiesetre sem általány összeg formájában.

23. Minden egyházi adminisztráció, amely anyagi segélyt kap az államtól, köteles költségeinek és jövedelmeinek könyvvezetéséről nyilvántartást vezetni, hogy a kultuszminiszterium vizsgálati közegei azokat felülvizsgálhassák.

24. A kultuszminiszterium ellenőrizni fogja, hogy az engedélyezett összegek a rendeltetésük szerint használtattak-e fel.

25. Minden államsegéllyel fenntartott állás a miniszterium által jóváhagyandó s csakis olyanokkal tölthető be, akik a miniszterium által elismert szakiskolában nyerték képesítésüket.

26. Az elismert felekezeteknek joguk van az összes felekezetükhöz tartozó s állami és magániskolákba járó tanulókat a közoktatásra vonatkozó törvények alapján hitoktatásban részesíteni.

27. A hadseregben, polgári és katonai kórházakban és fegyintézetekben a különböző egyházak saját lelkészeik által gondoskodhatnak híveik lelki szükségleteiről.

28. Minden egyház saját temetőt tarthat fenn hívei számára. Ha valamelyik egyháznak nincs saját temetője, a község köteles köztemetőt létesíteni és fenntartani.

29. Az egyházak jogosítva vannak theologiai intézeteket létesíteni és vezetni klérusuk kiképzése végett. A theol. tudományokra vonatkozó tantervüket egyházi hatóságaik fogják megállapítani. A román történelem, nyelv és irodalom tanítása kötelező az egyházi hatóságok által elkészített és

a vallásügyi miniszter által jóváhagyott tanterv szerint.

30. Ezen intézetek számára engedélyezett államsegély e törvény 19. cikke szerint engedélyeztetik s e törvényből folyik.

31. A létező szerzetes rendek és kongregációk megmaradhatnak a jövőben is a minisztertanács elismerése alapján, melyet a vallásügyi miniszter véleményez. Provinciálisai az országban székelő román állampolgárok kell, hogy legyenek.

Új szerzetek és kongregációk csak törvény alapján telepedhetnek le az országban.

32. Aki egy elismert vallásból a másikba akar átlépni, köteles azt az anyakönyvi hatóságnak bejelenteni, amely a lajstromokban a szükséges helyesbítést elvégzi és az elhagyott egyház illetékes lelkészével közli.

33. Az egyházi javak és vagyonok azokat a helyi egyházközségeket illetik, melyek élvezetükben voltak. Hogyha egy helyi egyházközség tagjainak legalább $\frac{2}{3}$ része más vallásra tér át, a vallásügyi Miniszter e hitközség tulajdonát a hívők többségének tulajdonába bocsátja át, kötelezve a többséget a kisebbségi egyházközség tagjainak számarányához képest arányos járulékot adni. Ez a járulék semmi esetre sem illeti a kisebbségben maradt egyház tagjait személy szerint. Az illető egyház felsőbb hatósága fog annak hovatartozásától határozni.

34. Az anyakönyvvezető aktusai a polgári törvények rendelkezései alá tartoznak.

Ezen aktusokat meg kell előzniök mindig az egyházi áldásnak.

35. A szülők törvényes jogai a hatalmuk alá tartozó gyermekeik felett érintetlenek maradnak.

A törvényes házasságból származó gyermekek szülők vallását követik. Ha a szülők különböző vallásúak, egyezményben szabályozhatják gyermekeik vallását. Ilyen megegyezés hiányában az atya határoz. Ha csak az egyik szülő él, ő határozza meg kiskorú gyermekeinek vallását. Mindkét szülő halála után a gyermekek vallása nagykorúságuk eléréséig nem cserélhető fel.

A talált gyermekek nevelőjük vallását követik. A törvénytelen gyermekek anyjuk vallását.

Örökbe fogadás esetén a gyermekek az örökbe fogadó vallását követhetik. A házasság előtt a gyermekek vallására vonatkozólag kötött megegyezés, valamint az a vallás, amelyben a gyermekek neveltettek, a megelőző törvények szerint, csupán mind a két szülő beleegyezésével cserélhető fel.

36. Az el nem ismert vallások az egyesületekre és nyilvános gyűlésekre nézve fennálló törvények rendelkezései alá esnek.

Szám: 1178—923.

Nagytiszteletű Esperes Ur!

Jól lehet, egyházkerületi közgyűlésünk a zsinati új énekeskönyv használatát kötelezőleg elrendelte, mégis egyházközségeink egy része ma sem vezette be sem iskolai, sem templomi használatra. Méltóztatnék azért november 15-ig hivatalomnak megküldeni azoknak az egyházközségeknek a névsorát, amelyek az egyházkerület határozatának nem tettek eleget.

Hasonlatosképen sok egyházközségünk nem vezette még be egyházkerületünk nagy költséggel kiadott új vallástani kézikönyveit. Epen azért mély tisztelettel kérem, hogy azoknak az egyházaknak névsorát, amelyek az új vallástani kézikönyveket még be nem vezették, hivatalomnak nov. 15-ig megküldeni méltóztatassék, hogy e kimutatások kapcsán az egyházkerületi közgyűlésnek jelentést tehessek.

Nagyvárad, 1923 október 18-án.

Atyafiságos szeretettel

Csernák Béla,
egyházkerületi főjegyző.

1143—1923.

Nagytiszteletű Esperes Ur!

Vettem a vallás és művészeti miniszter ur következő rendeletét:

„44,300—923. október 2. Esperes Ur! A Pénzügyminiszter Ur folyó évi 105,003. sz. iratával arról értesít, hogy a lelkészeknek azon jövedelmei, amelyeket különböző vallási hivatal után bírnak, lévén ezek alkalmi jövedelmek, a törvény 48. § a értelmében alá vannak vetve a foglalkozási adónak.

A törvényben az ilyen természetű adók mentesítésére nincsen semmi rendelkezés. Mint-hogy a lelkészi kar az ország egyik intelligens osztályát képezi, meg kell, hogy értsék, hogy minden polgárnak kötelessége jövedelmének egy részével hozzájárulni az állam terheire, amely terhek a jelen pillanatban oly súlyosak.

A lelkészi karnak a jelenben nem engedélyezhető semmi kedvezmény, amellyel a múltban bírt, miért is felkérem, szíveskedjék tudomásul venni, hogy az erre vonatkozólag vett rendelkezésektől eltérés nem lesz, miért is ezen megállapításokhoz alkalmazkodni kell. A miniszter h. V. G. Ispir s. k. vezérig. dr P. Jonescu.”

Midőn e rendeletet a lelkészi hivatalokkal közölni kérem,

kiváló tisztelettel maradtam

Nagyváradon, 1923 október 8-án.

Csernák Béla,
egyházkerületi főjegyző.

Pályázat hirdetés

a bályoki ref. egyház kántortanítói állására.

Fizetés: 1. Készpénz [borváltság] évi 40 lei. 2. 30 = Harminc mm. kétszeres gabona pénzben [a presbiterium által minden év január havában megállapítandó folyó árban]. 3. 16 = Tizenhat m³ tűzifa [esetleg fenti módon folyó árban megváltva]. 4. 13 kat, hold és 275 □² föld természetbeni haszonélvezete. 5. Legelő és erdőilletőség természetben [értéke ma 500 lei]. 6. Stóla. 7. Lakás 3 szobával s kerttel. 8. A Bárczay-gróf Károlyi-alapítvány kamata [ma 130 lei, növekvő értékben]. Ezenkívül az uradalom ad évenként 16 m³ tűzifát, amelyet — kegydíj lévén — az egyház nem garantál. — Kötelességek: a kijelölt osztályok [ma III—VI. vegyes] tanítása, kántori teendők végzése, lelkész szükség esetén helyettesítése, egyházi jegyzőség, énekkar szervezése, vezetése s lelkésznek segédkezés. Orgonázási

képesség megkívántatik. A fogy. szövetkezetnél mint könyvelő, mellékjövedelemre számíthat. Fenti javadalomba megválasztott 1924 április 1-én lép, ameddig a teljes fizetést az özvegy élvezi. Az 1923. évi őszi vetés tiszta jövedelmének fele és az 1924. évi tavaszi vetésnek negyede özvegyet illeti. Az állás folyó évi december 1-ig elfoglalandó, de a megválasztott 1924 április 1-ig helyettesi fizetésre számíthat, amely megegyezés tárgyát képezi. Személyes bemutatkozás előnyös, de egyszerű utiköltséget csak a megválasztottnak térítünk meg. Pályázati kérvények lelkész által hitelesített okmánymásokkal folyó évi november 10-ig a lelkészi hivatalba küldendők. Vasut, posta, távirda helyben. Balc - Bályok, Biharmegye.

A presbitérium.

Pályázat.

Az óvári református egyházközség megüresedett II. tanítói állásra a következő feltételek mellett pályázatot hirdet:

Fizetés. 1. Évi 12000 lei, melyből évenként 6000 lei az egyház pénztárából, havi utólagos részletekben utaltatik ki, a többi az egyházkerületi központi pénztárból a kulturadó bejötté esetén. 2. Lakbér az egyház pénztárából évi 500 lei.

Kötelesség: Az I. és II. vegyes, illetőleg az iskolaszék által reabizott osztályok vezetése. Megjegyzendő, hogy a megválasztott ha nő, köteles minden osztály leány növendékét kézimunkára tanítani, ha pedig férfi, köteles egyházi énekkart szervezni és azt vezetni; ugyancsak a kántort akadályoztatása esetén mindennemű egyházi szolgálatokban helyettesíteni.

Kellően felszerelt kérvények november 10-ig az óvári lelkészi hivatalhoz küldendők. Választás november 11-én lesz; az állás választás után azonnal elfoglalandó.

Cetatea-Vecse—Óvári, 1923 október 8.

A presbyterium.

Eladó harmónium! „Pajkr R.” gyártmány 5 változat, templomi használatra is alkalmas. Katona Jenő kántortanító Belényes.

Bibliák és újtestamentumok, énekeskönyvek,

kottás halleluják, bibliai képes albumok, bibliai mondásos fali képek, levélpapírok és levelező lapok, továbbá mindenféle vallásos, építő könyv, irat és traktátus legutányosabb forrása egész Románia területén az

Evangeliumi Missió

IRATTERJESZTÉSE, CLUJ—KOLOZSVÁR

Trefort-utca 13-ik szám, földszint.

BÉRES KÁROLY

könyvnyomda, papírraktár, könyv- és írószerkereskedés

a „Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület” vallástani kézikönyveinek kiadója és főbizománya

ORADEA-MARE—NAGYVÁRAD,
Ferdinánd király körút [Rákóczi-út] 14. szám.

Nagytiszteletű Esperes, Iskolaszéki Elnök, Igazgató és Tanító urak figyelmébe!

Van szerencsém b. tudomására hozni, hogy a Királyhágómelléki Református egyházkerület közgyűlése 57/1923 számú határozatával engem bizott meg a főhatósága alá tartozó iskolákban az új tanévre kötelező használatra etrendelt s más kiadású könyvekkel nem helyettesíthető

Református Vallástani kézikönyvek

kizárólagos kiadásával, terjesztésével és mélyen tisztelt Uram kiszolgálásával. Már megjelent és kaphatók a következő új kiadású vallástani kézikönyvek:

A református gyermek első valláskönyve, az el. isk. I. o. sz. 12. részére, írta Zöld Mihály, ref. lelkész 10—

Református Vallástani kézikönyv, az el. isk. III. o. sz. írta Nagy Vilmos, ref. tanítónőképző-int. igazg. 12—

Református Vallástani kézikönyv, az el. isk. IV. o. sz. írta Nagy Vilmos, ref. tanítónőképző-int. igazg. 12—

Az O-szövetségi kijelentés története, [Bibl. ism.] Kézikönyv a középisk. [polg., gymn., lyc., fiu- és leányisk.] I. oszt. r., írta Farkas Kálmán főgymn. tan. 16—

Az Uj-szövetségi kijelentés története, [Bibl. ism.] Kézikönyv a középisk. [polg., gymn., lyc., fiu- és leányisk.] II. oszt. r., írta Farkas Kálmán főgymn. tan. 16—

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület főhatósága alá tartozó el. népiskolákban a következő tankönyvek használndók az 1923/24. tanévre a vallástani kézikönyveken kívül:

I. oszt. Dr. Caba Ágoston, Fonomimicai ABC, . . . 15—

II. „ Dr. Caba Ágoston, Abecedar fonomimic, román nyelvű ABC . . . 14—

Dr. Caba Á.—Nagy V. Olvasókönyv . . . 22—

III. oszt. Dr. Caba Á.—Nagy V. Olvasókönyv . . . 24—

Dr. Caba Ágoston, Gramatica română [román nyelvtan] magyar—román szótárral IV-ik kiadás. . . 16—

Coroiu, Biharmegye földrajza . . . 5—

Coroiu—Dr. Caba Á.—Nagy V. Biharmegye kézi térképe . . . 8—

IV. oszt. Dr. Caba Á.—Nagy V. Olvasókönyv. . . 26—

Dr. Caba Ágoston, Románia földrajza . . . 16—

V.—VI. oszt. Több tanítók magyar olvasókönyve . . . 34—

Ioanovici, Románia alkotmánylana . . . 13—

Szebesztha—Bányai, Természetrájz . . . 16—

Szeiler Miklós, Természettan és vegytan . . . 15—

Raktáron tartom az iskolákban használandó:

uj szótárokat, térképeket, címereket, irtákat, füzeteket, mindenféle fekete és színes írónokat, kretákat, szivacsokat, törlőgummikat, tollszárazakat, legjobb minőségű tollhegyeket, tintákat, palatáblákat, palavesszőket stb. itt fel nem sorolható cikkeket és azokat a legolcsóbb napi áron szállítom.

Ezen kívül ajánlom a legjobb mintájú, román—magyar szövegű iskolai nyomtatványokat:

Értéskönyvecske, füzve . . . 1 drb Lei 3:50

Elemi iskolai bizonyítvány . . . 1 „ Lei 1—

Felvételi napló, külív . . . ívenként Lei 3—

Felvételi napló, belív . . . „ Lei 3—

Előmeneteli és mulasztási napló . . . „ Lei 3—

Haladási napló . . . „ Lei 1:50

Haladást mutató íráslapok, magyar, német, vagy dictandó vonalzással . . . darabonként Lei 1:50

Tanrend . . . Lei 1—

Iskoláknak, ha egyszerre rendelik meg a tanulóknak szükséges könyveket és írószereket, engedményt nyujtok.

Midőn eddigi szíves pártfogását hálásan köszönöm meg, kérem szíves jóindulatát új vállalatom iránt is fenntartani.

Nb. megbízásait kérve, legszolidabb, pontos kiszolgálásomról előre is biztosítva,

vagyok, hittestvéri tisztelettel **BÉRES KÁROLY**